

Sygn. akt III AUa 825/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Czaja
Sędziowie:	SA Marcjanna Górską (spr.) SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Protokolant: protokolant sądowy Katarzyna Sugier	

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2014 r. w Lublinie

sprawy A. H.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 1 lipca 2014 r. sygn. akt VII U 65/14

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 825/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 listopada 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił A. H. prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013 r., poz. 1440) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

W uzasadnieniu organ rentowy podał, że na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca nie udowodnił co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

W odwołaniu od tej decyzji A. H. domagał się jej zmiany i przyznania prawa do emerytury. Podniósł, że pracował w warunkach szczególnych jako kierownik, a w latach 1974-1976 odbywał zasadniczą służbę wojskową.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie podtrzymując argumentację wskazaną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 1 lipca 2014 roku Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał emeryturę A. H. od dnia 31 października 2013 roku.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że A. H. urodzony (...) w dniu 31 października 2013 roku złożył wniosek o emeryturę. Na podstawie przedłożonych wraz z wnioskiem oraz zgromadzonych w aktach ubezpieczeniowych dokumentów organ rentowy ustalił na dzień 1 stycznia 1999 roku łączny okres podlegania ubezpieczeniom w wymiarze 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Nadto ustalił, że wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, ukończył 60 rok życia. Do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy zaliczył wnioskodawcy okresy zatrudnienia od 17 czerwca 1971 roku do 24 października 1974 roku oraz od 25 października 1974 roku do 6 października 1976 roku. Nie uwzględniono natomiast okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej od 25 października 1974 roku do 6 października 1976 roku, gdyż służbę tę wnioskodawca odbywał po 31 grudnia 1974 roku. Organ rentowy nie uwzględnił także okresu od 1 grudnia 1990 roku do 31 grudnia 1998 roku, gdyż wnioskodawca zajmował stanowisko kierownika robót, które jest stanowiskiem administracyjnym.

Powołując się na dokumentację dotyczącą przebiegu zatrudnienia wnioskodawcy oraz zeznania świadka J. C. oraz ubezpieczonego, Sąd Okręgowy wskazał, że A. H. został zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w dniu 1 września 1968 roku na stanowisku elektromontera w celu nauki zawodu. W okresie od 25 października 1974 roku do 6 października 1976 roku wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową. Ponownie do pracy stawił się w dniu 25 października 1976 roku. Z dniem 26 listopada 1979 roku przeniesiono go na stanowisko instruktora praktycznej nauki zawodu. Od 1 grudnia 1990 roku A. H. został przeniesiony na stanowisko kierownika robót budowy 42 w P. a od 1 lipca 1999 roku przeniesiony został na stanowisko elektromontera brygadzysty. Stosunek pracy został rozwiązany z dniem 23 czerwca 2006 roku.

W trakcie pracy na stanowisku kierownika robót wnioskodawca organizował i przygotowywał stanowiska pracy dla elektromonterów, wykonywał pomiary. Podlegał kierownikowi budowy, który z kolei podlegał pod dyrektora zakładu. Wnioskodawca sprawował nadzór nad czterema brygadami elektromonterów. Prowadził budowy w P., stacji transformatorowych, kabli energetycznych średnich i niskich napięć, oświetleń ulicznych. Pracę na budowach nadzorował w pełnym wymiarze czasu pracy. Biuro znajdowało się w kontenerze w P. jednak wnioskodawca pracował na budowach. W biurze przebywał poza normalnymi godzinami pracy, aby zdać materiały i pobrać nowe.

Przystępując do oceny dowodów osobowych Sąd pierwszej instancji stwierdził, że przesłuchany świadek jest osobą obcą dla wnioskodawcy. J. C. pracował wraz z wnioskodawcą jako elektromonter, instruktor, a następnie kierownik robót. Miał z nim bezpośrednią styczność toteż dobrze znał jego warunki pracy i charakter wykonywanych przez niego obowiązków. Jego zeznania były wewnątrznie niesprzeczne, spójne, logiczne i korelowały z zeznaniami A. H.. Drobne rozbieżności co do niektórych szczegółów sprawy wynikają z naturalnych ułomności pamięci ludzkiej zważywszy, że świadek zeznawał na okoliczności zdarzeń życia codziennego nie mających charakteru wyjątkowego i z tego powodu trudniejszych do zapamiętania. Okoliczność, że występują te rozbieżności przemawiają za obdarzeniem jego zeznań wiarą, bowiem wskazują, że nie były one uzgadniane na potrzeby procesu. Także dokumenty znajdujące się w aktach osobowych wnioskodawcy, jak i w aktach rentowych Sąd obdarzył walorem wiarygodności podkreślając, że zostały sporządzone przez uprawnione do tego podmioty oraz nie budziły wątpliwości.

W świetle tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie A. H. zasługuje na uwzględnienie.

Cytując przepisy art. 184 ust. 1 i 2, art. 32 ust.2 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 roku, poz. 1440 j.t., ze zm.) oraz § 2 ust.1, § 3 i § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) Sąd Okręgowy uznał, że całość zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego przemawia za uznaniem, że A. H.

w kwestionowanym przez organ rentowy okresie, t.j. od 1 grudnia 1990 roku do 31 grudnia 1998 roku (8 lat i miesiąc) wykonywał pracę wskazaną w wykazie A w dziale XIV rozporządzenia, poz. 24: „Kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, przy czym pracami podstawowymi, nad którymi kontrolę sprawował wnioskodawca były prace elektromonterów wskazane w wykazie A, dziale II „prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych.”.

Odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego, Sąd pierwszej instancji uznał, że także okres odbywania zasadniczej służby wojskowej od 25 października 1974 roku do 6 października 1976 roku (rok, 11 miesięcy i 12 dni) należało wnioskodawcy zaliczyć do stażu pracy w warunkach szczególnych, albowiem zgłosił on swój powrót do pracy w wymaganym terminie 30 dni od zakończenia odbywania służby wojskowej. Pogląd ten, jak podkreślił, znajduje oparcie w art. 108 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz.U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416), w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r. Przepis ten w ustępie pierwszym stanowił, że „okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem, pracownikom, którzy po odbyciu tej służby podjęli zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby albo w tej samej gałęzi pracy”. Kolejny warunek uwzględnienia okresu odbytej zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia ustanowił art. 108 ust. 3 postanawiając, że „warunkiem zaliczenia okresu odbytej służby wojskowej do okresu zatrudnienia jest zachowanie terminów, o których mowa w art. 106 ust. 1 lub art. 107 ust. 1”, czyli zgłoszenie przez pracownika najpóźniej w ciągu trzydziestu dni od dnia zwolnienia z tej służby swojego powrotu, w celu podjęcia zatrudnienia, do zakładu pracy, który zatrudnił go w dniu powołania do zasadniczej lub okresowej służby wojskowej (art. 106 ust. 1 tej ustawy). Natomiast zgodnie z art. 108 ust. 4 wskazanej ustawy zastosowanie miało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz.U. Nr 44, poz. 318). Zgodnie z § 5 tegoż aktu prawnego żołnierzowi, który podjął zatrudnienie wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Oznacza to, że wlicza się także uprawnienia wynikające z systemu zabezpieczenia społecznego w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie, a zatem również wynikające z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach.

Resumując swoje rozważania, Sąd stwierdził, że A. H. legitymuje się ogólnym stażem pracy przekraczającym wymagane 25 lat, ma ukończone 60 lat życia oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. W toku postępowania zostało ustalone, że wnioskodawca legitymuje się okresem pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 16 lat, 5 miesięcy i 22 dni. Tym samym spełnione są wszelkie przesłanki ustalenia mu prawa do emerytury od dnia 31 października 2013 roku, tj. od dnia złożenia wniosku o emeryturę.

Z tych względów Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i na mocy wyżej wskazanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Apelację od tego wyroku złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.. Zaskarżając wyrok w całości zarzucił mu:

- naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz § 2 i § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.) poprzez ustalenie prawa do emerytury osobie niespełniającej przesłanki 15 lat pracy w szczególnych warunkach,

- sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach przez okres wynoszący ponad 15 lat.

- naruszenie prawa procesowego przez przekroczenie wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. zasady swobodnej oceny dowodów.

Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł między innymi, że nie może zgodzić się ze stanowiskiem Sądu pierwszej instancji w kwestii uwzględnienia do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, odbywanej w czasie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) zasadniczej służby wojskowej. Według apelanta, uwzględnieniu do stażu pracy w szczególnych warunkach na podstawie wskazanego przez Sąd pierwszej instancji art. 108 ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony PRL, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 roku, podlegają bowiem tylko okresy zasadniczej służby wojskowej odbywanej w okresie od 29 listopada 1967 roku do 31 grudnia 1974 roku, t.j. w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony. Na poparcie prezentowanego poglądu skarżący powołał stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale podjętej w składzie 7 sędziów 16 października 2013 roku, II UZP 6/13. W rezultacie udowodniony przez ubezpieczonego okres pracy w szczególnych warunkach wyniósł 14 lat, 6 miesięcy i 10 dni. Nie spełniał zatem warunków do przyznania mu prawa do emerytury. Z tych względów pozwany uznawał apelację za uzasadnioną.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wniósł o jej oddalenie, podnosząc, że uchwała Sądu Najwyższego, na którą powołuje się organ rentowy, wydana została w innym stanie faktycznym i całą pewnością nie określa, że przepis art. 108 ustawy o powszechnym obowiązku obrony, w brzmieniu obowiązującym po 31 grudnia 1974 roku nie pozwala na zaliczenie okresu służby wojskowej do stażu pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja organu rentowego jest bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu. Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i wydał trafne odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Dokonane przez Sąd pierwszej instancji ustalenia, Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje za własne, co czyni zbędnym ich szczegółowe powtarzanie.

Odnosząc się do zarzutów apelacji stwierdzić należy, iż nie można zgodzić się z prezentowanym przez skarżącego poglądem, jakoby w stanie faktycznym sprawy nie było podstaw do uwzględnienia okresu zasadniczej służby wojskowej odbywanej przez wnioskodawcę w okresie od 25 października 1974 roku do 6 października 1976 roku do stażu pracy w szczególnych warunkach. Nie ma racji apelujący, gdy twierdzi, że takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale siedmiu sędziów z dnia 16 października 2013 roku w sprawie II UZP 6/13 (LEX nr 1385939) wskazując, że „Czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 44, poz. 220), w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.)”.

Pogląd prezentowany przez apelanta, zdaniem Sądu odwoławczego, wynika z braku uważnej lektury niezwykle szczegółowego uzasadnienia cytowanej uchwały.

Tymczasem Sąd Najwyższy ograniczając w treści uchwały ocenę okresu zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony PRL (do 31 grudnia 1974 roku), jako pracy w szczególnych warunkach, miał na uwadze stan faktyczny, w którym sformułowane zostało przedstawione mu do rozstrzygnięcia pytanie prawne. Na tę okoliczność zwrócił uwagę sam Sąd Najwyższy już na wstępie swoich rozważań podnosząc, że „Przedstawione w niniejszej sprawie zagadnienie prawne zostało sformułowane bardzo ogólnie, bez uwzględnienia okoliczności faktycznych rozpoznawanej sprawy, z których najistotniejsze dotyczą

"statusu" (traktowania) zasadniczej służby wojskowej wnioskodawcy odbywanej w okresie od 23 kwietnia 1971 do I maja 1973 r., nadto w sytuacji gdy przed rozpoczęciem odbywania tej służby doszło do rozwiązania z pracownikiem umowy o pracę. Oceniając przedstawiony do rozstrzygnięcia problem prawny, nie można pomijać okoliczności faktycznych sprawy, w której powstał, co wpływa bezpośrednio na treść podjętej uchwały”.

W stanie faktycznym sprawy kwestią sporną była natomiast możliwość uwzględnienia do szczególnego stażu pracy wnioskodawcy, okresu zasadniczej służby wojskowej odbywanej przez wymienionego od 25 października 1974 roku do 6 października 1976 roku. Kluczowe zatem znaczenia dla rozstrzygnięcia tego sporu posiadało ustalenie regulacji prawnych dotyczących przedmiotowej materii, obowiązujących we wskazanym okresie. Zgodnie bowiem z ukształtowanym i utrwalonym w judykaturze poglądem, dla oceny określonego stanu faktycznego, w tym zrealizowanego przed wejściem w życie ustawy o emeryturach i rentach, wywołującego określony skutek prawny, należy stosować przepisy obowiązujące w czasie realizacji tego stanu faktycznego (vide: cytowana wyżej uchwała Sądu Najwyższego oraz powołany w niej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2013 r., I UK 544/12 (LEX nr 1383246).

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy stwierdzić należy, że w okresie odbywania przez wnioskodawcę służby wojskowej (od 25 października 1974 roku do 6 października 1976 roku) do dnia 31 grudnia 1974 roku obowiązywały przepisy, których dotyczy uchwała Sądu Najwyższego akceptowana przez apelanta. Od 1 stycznia 1975 roku treść art. 108 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony uległa nieznacznej zmianie, a mianowicie przepis ten otrzymał brzmienie: „Czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby”.

Ustawodawca zaakcentował zatem wliczanie do okresu zatrudnienia okresu służby wojskowej do wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, o ile pracownik podjął pracę w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby – rezygnując z „tej samej gałęzi pracy” i stanowiąc o „tym” a nie jakimkolwiek zatrudnieniu.

Zmiana przepisu nie skutkowałą jakiegokolwiek zmiany sytuacji pracowników, którzy w czasie zatrudnienia zostali powołani do odbycia służby wojskowej a po jej zakończeniu wrócili w terminie określonym w art. 106 ust. 1 omawianej ustawy, t.j. ciągu 30 dni, do tego samego zakładu pracy. Czas odbywania służby podlegał wówczas uwzględnieniu do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem.

Dodatkowo podnieść należy, co trafnie zauważył Sąd pierwszej instancji, w dalszym ciągu obowiązywał § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 roku w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz.U. Nr 44, poz. 318 ze zm.) zgodnie z którym żołnierzowi, który podjął zatrudnienie stosownie do zasad określonych w § 2-4, wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. W przypadku wnioskodawcy, jak wynika z niekwestionowanych ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego, spełniony został warunek dotyczący wykonywania pracy w szczególnych warunkach przed powołaniem do odbycia służby wojskowej oraz podjęcia tego rodzaju pracy u dotychczasowego pracodawcy przed upływem 30 dni od zakończenia służby wojskowej.

Celowym w tym miejscu jest, zdaniem Sądu Apelacyjnego, powtórzenie wyводу Sądu Najwyższego zawartego w uzasadnieniu cytowanej wyżej uchwały, że za uznaniem okresu zasadniczej służby wojskowej jako pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przemawiają nie tylko omówione wyżej przepisy ale także wartości konstytucyjne. Mianowicie uwzględniając wynikający z art. 85 ust. 1 Konstytucji, obowiązek obywatela polskiego obrony ojczyzny oraz treść art. 2 i 32 ust. 1 i 2 Konstytucji, przyjąć należy iż istnieje zakaz ustanawiania takich regulacji ustawowych lub dokonywania takiej wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które dopuszczałyby jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu wykonywania

publicznego obowiązku obrony ojczyzny. Innymi słowy, jeżeli zostały spełnione przez pracownika wskazane wyżej warunki powrotu do poprzedniego zatrudnienia zostaje zachowana tzw. ciągłość pracy, a okres zasadniczej służby wojskowej jest okresem zatrudnienia na takich samych warunkach, jak przed powołaniem do tej służby.

Mając powyższe względy na uwadze i na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.